

Kool-vih-1956-32-0

ESKILSTUNA E. 1177 KIRI-KOOL

KIRI-KOOL

Kadriorg talvel

*****

Nr. 32

JÕULUD

1956.

*****

S S USS

USS, ÄRA SUSISE!

ENN ISA

MINU ISA ON SIIN.

R MURI

MURI, ÄRA URISE!

MINU ISA ON ARMAS!

Ä ON TIPPUDEGA A.

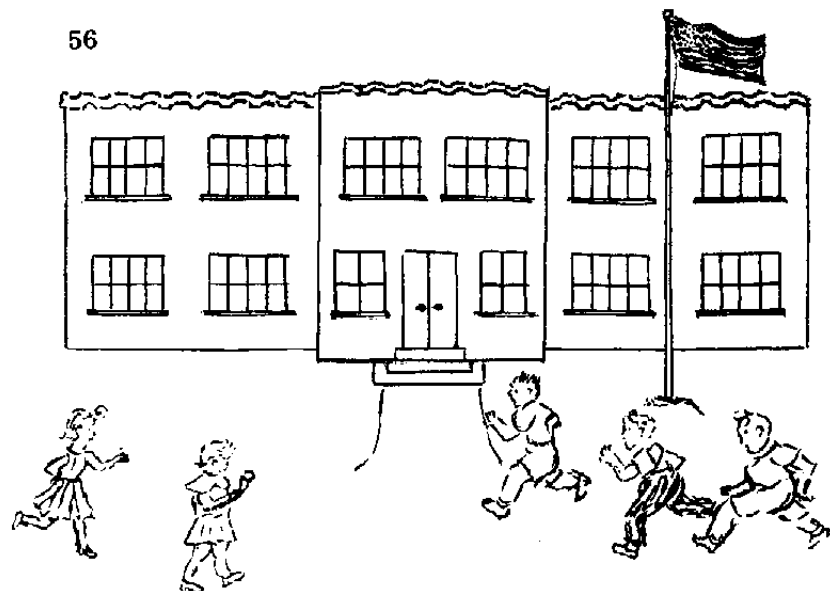

JÕULU OOTEL

JÕULUD ON JU UKSE TAGA.
ÖÖSEL ÄRKAN, MA EI MAGA...
OOTAN, OOTAN JÕULUVANA.

SAATSIN ÄRA JÕULU-SOOVID.
TEHTUD ON KÕIK LAULU-PROOVID.
SAABU RUTTU, JÕULU-ÕHTU!

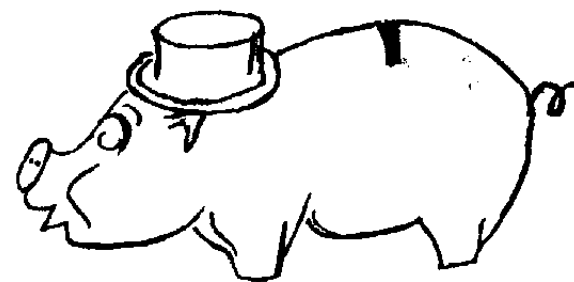
JÕULUVANA, LENNUKIGA
JÕUAD ÕIGEL AJAL IGA
LAPSE JUURDE TULLA SA.
LAPSED, KUUSKE KAUNISTAGE,
EHTED KÜLGE RIPUTAGE!
KÜLL SIIS JÕULUVANA TULEB.
LAULA SUU: OH JÕULUPUU!

ARMAS KOOLI ONU!
 NÜÜD KÄIN MINA JUBA
 PÄRIS KOOLIS. MUL ON
 VARSTI SÜNNIPÄEV. SIIS
 OLEN MA KUUS AASTAT
 VANA. PALJU TÄNU KIRI-
 KOOLI EEST.

POISU KALLE, N.Y.

SEE ON ILUS KIRI. AITUMA! KIRJUTA SINA KA!

NOTSU

NOTSU ON SELLE LOOMA NIMI. NOTSU LOE-
 TAKSE SAMA PEHMELT NAGU KUTSU (KOER). NOTSU
 OLI MEILE SUUREKS ABIKS SELLEL AASTAL. MÖÖ-
 DUNUD JÕULUKS TAHTSIME MEIE ISALE JA EMALE
 MIDAGI KINKIDA, AGA MEIL EI OLNUD RAHA, SIIS
 ME OSTSIME ENDILE ÜHISE HOIUKASSA. MEIE EI
 TAHTNUD SEDA LOOMA PÄRIS NIMEGA NIMETADA
 JA KUTSUSIME TEDA - NOTSU.

KUIDAS ME RAHA KORJASIME? ME PANIME IGA-
 ÜKS OMA TASKURAHAST NÄDALAS VIIS SENTI KAS-
 SASSE. SEE TEEB 5 S. x 3 on 15 SENTINÄDALAS. SEE-
 GA MEIE OMA HOIUSED ON 15 S. x 5 0 on 7.50 DOLL.

PEALESELLE KOGUSIME KA MEIE KÜLALISTELT.
 KÕIGEPEALT LÄKS TAIMI. KÕLKSTI! KUKKUS RAHA
 KASSASSE. SIIS LÄKS SULO.

"MA PANIN JUBA", VASTAS KÜLALINE.

"SEE OLI TAIMI KASSA", ÜTLES SULO. KÕLKSTI!
 LÄKS RAHA KA SULO KASSASSE.

KUI ILMUS MIKU NOTSUGA, SIIS KÜLALINE JUBA
 KÜSIS NAERDES: "KUI PALJU TEID ÕIGE ON?" JA PANI
 KA MIKU KASSASSE OMA OSA.

NII OLEME MEIE ÜSNA PALJU KOGUNUD JA NOTSU
 ON JUBA PÄRIS RASKE.

ME TAHAME ISALE KINKIDA SOOJA SALLI JA KIN-
 DADNING EMALE KOOTUD KAMPSUNI. ÄRGE SEL-
 LEST AGA NEILE TEATAGE! SEE ON MEIE SALADUS.

ÜLEJÄÄNUD RAHA EEST OSTAME KINGITUSI
 EESTI LASTELE SIBERI ORJALAAGRITES.

TAIMI, SULO, MIKU - L. I.

Jänkude jõuluöö

Väikesed jänkud olid metsas oma koopas. Paks lumi oli maas ja sadas ikka juurde. Ema pühkis luuga koopa põrandat. Lund oli sadanud veidi sisse.

"Ema, täna on jõuluõhtu", ütles Maali-Jänku ja ta silmad vaatasid paluvalt emale otsa.

"Ma tean seda", vastas Ema-Jänku ja pühkis edasi.

"Ema, kas sa kingid meile jõuluks ka midagi?" küsis väike Miku-Jänku. Ta sabaots värises külmast.

"Ei ole mul midagi teile kinkida. Näe, maa ja mets on kaetud lumega. Ei saa ma sealt midagi kätte", ütles ema.

"Aga me oleme näljased", hüüdsid jänku-lapsed läbisegi.

"Ja sa lubasid meile ju kullatud pähkleid mängimiseks ja rohelist lehti söömiseks".

Väike Maali-Jänku pühkis silmi - "polegi siis meil jõulusid!"

"Miku", ütles ema, "too mulle metsast jääpurikas. Ma saan ta sulamisest vett ja pesen teie näokesed puhtaks".

Sõnakuulelikult hüppas Miku koopast välja. Mets oli pime. Tähed sirasid taevas.

Kuid seal, mis see oli? Eemalt lähenes tuluke ja kostsid sammud. Miku piilus pöösaste vahelt. Sealt lähenes suure valge habemega mees punane kuub üll. Ta kandis käes laternat ja seljas suurt kotti.

Mees vaatas otsivalt ringi. "Kust saan ma nüüd ilusa kuusekese lastele?" pomises ta endamisi ja otsis kummardades.

Ja enne, igakord, kui ta kummardas, kukkus midagi ta kotist: kuldses paberis kompu, ühe mänguauto, paar kirjut kütünalt, roosad ja valged koogid.

Miku vaatas ja ei uskunud oma silmi, sest lõpuks veeres kotist ilus värskes kapsapea. See on jänkude kõige parem maiustoit.

Miku-Jänku tormas tuppa ja hüüdis: "Jõuluvana, kapsas, koogid, tulge, tulge!"

Ta kannul hüppasid välja ema ja õde. Jõuluvana oli juba ära läinud. Nad kolmekesi hakkasid kapsapead koopasse veeretama - siis korjati teised asjad.

Oh seda jõulupidu, mis neil nüüd oli!

PÖITSELISED PETLEMA VÄLJAL

"Ja sealsamas väljal olid karjased õitsel ja hoidsid oma karja".

Luuka ev. 2, 8.

Üht kaunist metsatukka, kus kasvasid vanad kased ja kõrged kuused, kutsuti minu isakodu õitsekopliks. Selle kohta teadis mu isa rääkida, et seal olevat käidud hobustega õitsel. See pidi olema kindlasti üks iseäralik ja huvitav käik. Viibid õõsi varjuliste puude all tule ääres ja valvad oma karja. See oli koht, kus elasid ilusad muinasjutud kaugetest aegadest, muistsete põlvede võitlustest ja kannatustest.

See unustuste hõlmast võetud pilt viib mõtted üle sajandite nendesse aegadesse, kus Petlema väljal olid karjased õitsel. See oli siis, kui sündis jõululaps Jeesus. Ja imeviisil tuli ingel just karjaseile kuulutama, et neile on täna Taaveti linnas sündinud Önnistegija, kes on Issand Kristus.

Vististi ei ole kunagi hiljem keegi näinud niisugust aupaistust, valgust ja sära, nagu seda nägid öitselised pimedal õöl Petlema väljal. Nende ette tõusis nagu uus maailm, kus valitseb igavene kevade ja Looja arm paneb õitsema kõige kaunima lille. Nad kuulsid Jumala inglite ilusaimat laulu. See oli nii kütkestav ja mõjuv, et karjased läksid Petlema sõime juurde vaatama, mida see kõik pidi tähendama. Kirjas on öeldud, et nad leidsid lapsukese sõimes magavat.

Armsad lapsed! Ma mõtlen, et ei ole enam midagi ilusamat, kui kallil jõuluõhtul jumalakoja võlvide all harduses loetakse igavese evangeeliumi sõna: "Ja seal-samas väljal olid karjased öitsel ja hoidsid õõsi oma karja".

Sellesse evangeeliumisse on pandud meie hinge põlevaim igatsuslaul, meie palve ja unistus, meie õnn ja õnnistus, meie lunastus ja lepitus.

Ja nõnda ärkab jõuluõõ auhiilguse imepaistuses üles armastus, mis parandab, andestab ja lepitab. Hing muutub lõpmata hellaks. Tuleb meelde kodu. Vanemate mälestustes elustub süütu lapseõlv. Tuleb mõtlesse, et kord oli süda nii puhas... Maailm oma kiusatustega oli meist nii lõpmata kaugel. Päike paistis heledasti. Tuul paitas õrnalt väikese poisil või tüdrukul palgeid. Siis oli elukevade aeg. Õnnelik ja rõõmus kotkalend mägede poole oli meie noor igatsus.

Kui oleks võimalik, siis vajutaksin, armsad lapsed, teie südamesse ühe mõtte ja tunde, et ei ole ilusamat aega kui lapseõlv. Ja selles põlves tuled ikka jälle ühte maailma, mis on kui õndsalik unelm kustki sealtpoolt argipäeva, sealtpoolt muret, valu ja kannatust. See on jõulumaaailm.

Tahaksin soovida, et teie, armsad lapsed, võiksite olla kallil jõuluajal ja sellele järgnevalgi päevil südamest head, hellad, rõõmsad! Siis tuleb ingel ning ilmub ka teile seda õnne ja au, mida nägid kord öitselised Petlema väljal. Aamen.

Õp. A. Abel.

HARJUTUSI

I

KIRJUTA SEE LUGU ÄRA JA PANE TÄRNI (*) ASEMELE K, P VÕI T!

IGAL MAJAL ON KA*US. LU*U VÕ*I ON KADUNUD. KA*I U*S ON LUKKUS. KO*AL ON VALGE MÜ*S. RA*AS VEEREB VURINAL. LIISI PÜHIB LA*IGA TOLMU. ENN OS*IS KO*I TÄIE ÕUNU. EMA KEEDAB PO*IGA SUPPI. ONUL ON NU*UGA KEPP. ISA SÕI*IS AU*OGA *ÕÖLE. ANNE *ANI NU*U MAGAMA. ÄRA NU*A NU*U*ENE! VÕ*A SU*AD JALAS*! *ANE SU*I SISSE SOOLA! KO*U*A NÄ*UGA A*NALE!

II

KIRJUTA SEE PALA ÄRA JA PANE TÄRNI (*) ASEMELE E VÕI EE!

S*DA EI TOHI K*GI VÕTTA! H*LE PÄIKE PAISTIS P*GLISSE. V*SI EI V*RE, TA VOOLAB. PALL V*REB. K*S K*RUTAB TOA K*SKEL? K*LL TIKSUB S*INAL. K*L ON PUNANE. S*BIGA P*STAKSE P*SU. MIS SA T*D SIIN? MA T*N S*DA TÖÖD. KAS V*SI K*B JUBA? EI K* V*L, K*DA AGA *DASII K*S K*LAS V*TT K*TA? *MA K*LAS. MIKS TA S*DA K*LAS? K*GI S*DA EI T*A.

III

a) Kirjuta järgnev pala ära ja pane sõnad õigesse paika!

b) Alga lauset suure tähega!

d) Esimese lause lõppu pane punkt (.)! Lause jutustab.

e) Teise lause lõppu pane hüüumärk (!)! Lause hüüab.

g) Kolmanda lause lõppu - küsimärk (?)! Lause küsib.

1. nukuga oma mängib ille - 2. oma mängi nukuga - 3. mängid nukuga kas oma sa - 1. saadab oma kooli lapse ema - 2. kooli oma saada laps - 3. lapse kas sa kooli oma saadad - 1. kodu üheskoos lõunat kõik sööme meie - 2. lõunat kodu sööge üheskoos kõik - 3. te sööte lõunat üheskoos kas kodu -

A S J A T U N D J A D

EI EKSI NENDE SÕNADE TARVITAMISEL

Näitame kirjutatud lausetes, et meie oleme ka asjatundjad!

Tuksuvad - tuksuvat. Õitsevad - õitsevat. Lendavad - lendavat. Kirjutavad - kirjutavat. Põlevad - põlevat. Pumpavad - pumpavat. Lõpetavad - lõpetavat. Mängivad - mängivat. Magavad - magavat. Protesteerivad - protesteerivat. Vabastavad - vabastavat. Ronivad - ronivat. Põletavad - põletavat.

Näidis. Meie kõikide südamed tuksuvad meie kodumaale. Televisionis näidati inimese tuksuvat (mida?) südant. (Ka mujal tarvitatakse: Meile teatati, et te süda tuksuvat veel, aga ei tea kui kauaks... Kas võib ka nii tarvitada: Meile teatati, et ta süda tuksub veel, aga ei tea kui kauaks...?)

Märkus. Teeme veel iseseisvalt lisaharjutusi!

Kui arvad, et oskad vastata järgmistele küsimustele, siis tee seda kirjalikult!

Kui mõni teine väärab (lükab ümber) su arvamise, kas sa siis muudad arvamist?

Mis tähendab sõna "edev"? Kes edvistavad rohkem: kas poisid või tüdrukud? Millega nad edvistavad?

Mis tähendab sõna "julge"? Kas julgus on soovitatav omadus? Mis määrani? Kes on julgemad: kas tüdrukud või poisid? Kas on selles asjas ka erandeid? Too näiteid julguse kohta!

Kes on vallatumad (suuremad mürajad): kas poisid või tüdrukud? Oma arvamise kohta tooge näiteid!

Milliseid omadusi sa tahaksid näha poistel?

Milliseid omadusi sa ei taha näha poistel?

Milliseid omadusi sa tahaksid näha tüdrukutel?

Milliseid omadusi sa ei taha näha tüdrukutel?

Oma seitsukohad palume saata "Kiri-Koolile"! Nii saame huvitavat materjali selle küsimuse lahendamiseks!

KAS ÕIGE VÕI VALE?

- I Kontrollige hoolega iga väidet, enne kui vastate!
 II Kirjutage väidete numbrid paberile üksteise alla!
 III Kui olete sellega nõus, mis on öeldud, siis kirjutage vastava numbri taha - õige!
 IV Kui ei nõustu, siis kirjutage - vale!
 V Seletage võimalikult, miks te ei nõustu!

A

VÄIKSEMATELE

1. Iga õun kaalub kümme naela. 2. Mina tean, et üks tosin on 12 asja. 3. Mina tean kõik maailma asjad.
4. Rong sõidab Paidesse ühe tunniga, aga tagasi tuleb 60 minutiga. 5. Kümme sõrme ja kümme varvast ei ole 20 varvast. 6. Tartu Toomemägi asub Tallinnas.
7. Mari ja Jüri on eesti laste nimed. 8. Mina olen sinust vanem, aga sina oled minust noorem. 9. Jõulupuuks on harilikult kask. 10. Mina olen eesti laps, mina õpin hästi.

B

SUUREMATELE

1. Eestlane on töökas, kohusetruu, aus ja õiglane.
2. Sakala vanem Kaupo lasi end rüütlite pooli ristida.
3. Eesti iseseisvuse ajal eesti rahva jõukus kasvas.
4. Esimene Maailmasõda tõstis tsaari võimu Venemaal.
5. Oleviste kirik asub Tallinnas.
6. Vähe on nii kõrge torniga kirikuid maailmas kui Oleviste kirik.
7. Eduard Vilde kirjutas huvitava raamatu "Tasuja".
8. USA valitsus ei tunnusta kommunistide võimu Eestis.
9. Iga eesti laps soovib enesele jõuluks - "Väike õigekeelsuse-sõnaraamat".
10. Eesti asub maakaardil Läti ja Leedu vahel.
11. "Kiri-Kooli" loeb iga eesti laps paguluses.
12. Meie kuulsus Ludvig Juht on tuntud klaverikunstnikuna.

13. "Kiri-Kooli" peaks iga eesti laps paguluses lugema!
 14. Meie usume, et meie kodumaa saab varsti vabaks!

*

Allikatena kasutage maakaarti, kalendreid ja muid raamatuid! Küsitlege teisi ja otsustage ise!

*

S O O V I M E K Õ I G I L E
 R Õ Õ M S I D J Õ U L U P Ü H I I

"Kiri-Kooli" toimetus.

Seda meie teame,

et eesti keel on foneetiline, s. t. sõnad hääldatakse nii, nagu nad on trükitud või kirjutatud. See asjaolu teeb ka eesti keele kirjutamise väga kergeks. Kuid on ka mõningaid sõnu erandiks. Nende kohta kehtivad reeglid ja neid peab teadma.

Lühendatud ühesilbilised asesõnad - ma, sa, ta, me, te ja sidesõna "ja" hääldatakse pikalt, aga kirjutatakse lühidalt. Niisama - mul, sul, tal, kes, mis, kel, mil, tol.

Kui aga leidub sama hääldamisega sõnu, kuid teise tähendusega, siis nad kirjutatakse pikalt - maa, saa, mee, tee, jaa, mull, kess, miss, kell, toll j. t.

*

Oleks väga soovitatav, et me näitaksime oma arusaamist ja vilumust selles küsimuses esitatud sõnade õige paigutamisega kirjutatud lausetesse.

Ärge unustage, et

HARJUTAMINE TEEB MEISTRIKS.
 HARJUMUS ON TEINE LOOMUS.
 HEA HARJUMUS ON PARIM SÕBER.

Minu armsam paik

Minu vanaisa talu viljapuuaiast läks kitsas jalgrada järvele. Säl oli üks nurgake, mis mulle väga meeldis. Kaldal kasvas üks leinakask, mille oksad ulatusid peaaegu maha.

Kõrge kalda all järvesopis kasvasid ilusad hundinuiad. Päikese loojangu eel vaikselt veepinnal peegeldusid hundinuiad imeselgesti. Raske oli vahet teha hundinuide peegelpildi vahel. Ka taevasina paistis järve sügavuses.

Ma käisin sageli ilutsemas järve juures. Aga ma ei olnud kunagi üksi. Oli ka teisi ilutsejaid. Piilude paar sulistas veepinnal ja oravate paar krõbistas kase oksades.

Ma olin siis veel üsna väike. Kui nüüd võõrsil näen leinakaske või hundinuid, parte või oravaid, siis meenub mulle mu armsam koht vanaisa talus.

Ma loodan seda kaunist paika
 varsti jälle näha!
 Hella, L. I.

*

Kui selles jutus on tundmatuid sõnu, siis palu seletust koduõpetajalt!

*

- Pane ise ilus mälestus kirja ja saada meile!

Mineviku ilusad mälestused kaunistavad meie elu tumedaid hetki.

*

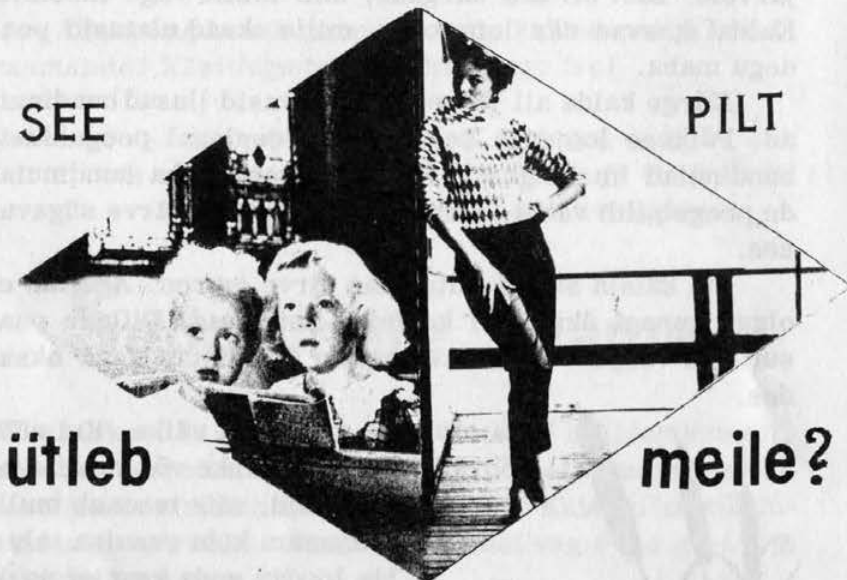
Kaunid mälestused on kui teras-sambad, mille külge on kinnitatud meie elu kõikuv laevuks.

MIDA

SEE

PILT

ütleb

meile?

See on "Kiri-Koolile" tehtud pilt. Et asi oleks huvitavam, siis ma tegin selle pildi salaja. Ma nägin, et Margit kuulatas rõdul ukse taga salaja. Mina kohe "klõpsutasin" ta filmile - asja selgitamiseks.

Siis astusin ma salaja paar sammu vasemale, et aknast sisse vaadata, mida see Margit salaja kuulatas.

Mu silmadele avanes järgmine pilt: Viieaastane Lembit ja kuueaastane Imbi kõnelesid midagi salaja. Ma nägin nende salapäraseid silmi välkuvat ja nende suid elavalt liikuvat, aga ma ei kuulnud midagi. Oli selge, et midagi toimus salaja.

Ma kohe klõpsutasin ka nende saladuse filmile. Ja teie võite nüüd ise veenduda, et ma ei eksinud.

Nüüd oli mul aega veel välja uurida, et Lembitu ja Imbi ees oli avatud "Kiri-Kool" nr. 29. Nad näitasid sageli selle lehekülgedele. Mida nad küll salapäratsesid?

Minu sõjaplaan seisnes nüüd selles, et ruttu-ruttu ilmutan filmi, kopeerin paberile ja pistan siis äkki salapäratsejate nina alla. Siis nad ehmatavad ja räägivad kõik ilusasti ära. Nii ma tegingi ja sain kõik teada.

"Ega... ega me... mõelnudki ju midagi paha", kogelesid nad just kui ühest suust, "me tahtsime "Kiri-Koolile" ainult ühte näitemängu kirjutada. Nüüd on meie saladus aga teatavaks saanud ja avalikuks tulnud. Mis me nüüd teeme?"

"Kirjutage aga edasi!" vastasin mina.

"Aga meil pole ju veel pealkirjagi!" vaidles Imbi.

"Me just pealkirja otsisimegi", seletas Lembit.

"Võtke siis see nüüd pealkirjaks, milleni te jõudsite, see on väga huvitav!" julgustasin mina.

"Kuidas? Milline?" küsis Imbi.

"Võtke - AVALIK SALADUS - see on tore pealkiri!" ütlesin mina.

"Aga nüüd saavad teised ka pealkirja teada ja hakkavad ka kirjutama", protesteeris Lembit.

"Las kirjutavad! Seda parem! Siis alles hakkame võrdlema, kes paremini kirjutas", rõõmustas Imbi.

"Sellest tuleb ju siis võistlus!" kartis Lembit.

"Las tulla! Seda parem!"

Nii nad seletasid.

Pildi teinud ja kirja pannud

Ruudi.

*

Armas Ruudi! Suur tänu ilusa algatuse eest, et saatsid meile pildi ja kirjutasid selle loo. Küllap mõnel teiselgi "Kiri-Kooli" lugejal on fotoaparaat, "klõpsutagu" ka nemad ja saatku meile pilt! Näidaku ka nemad, et oskavad pilti teha ja juttu kirjutada!

Kiri olgu aga lihtsam. Sa tead, et meie noorte sõnavara ei ole suur. Aga me selgitame raskemad sõnad:

klõpsutasin, avanes, salapäraseid, sõjaplaan, välkuvat, veenduda, salapäratsesid, avalik saladus.

Toimetus.

Oma kodu!

Meie siin suures eestlaste keskses kipume sageli omavahel võõrkeelt kõnelema. Mis peavad aga need eesti lapsed tegema, kes elavad üksikus eesti perekonnas võõra rahva seas. Nad ei saa üldsegi väljaspool oma kodu eesti keelt kõnelda ega harjutada. Pole ime, kui need eesti lapsed hakkavad unustama oma emakeelt.

Noorte konverents soovitab p. 9. all pidada selliste perekondadega kirjavahetuse teel ühendust. Sellest on vähe. Aga seesama p. 9 soovitab ka midagi hoopis paremat. Toodagu sellised üksikud perekonnad teiste eestlaste sekka!

Ja sellest ma tahtsingi kõnelda. Meie isa-ema kasvatesid juba ammugi üht väikest maja osta, aga ikka ei leidnud parajat. Üks maja meeldis neile väga, aga oli natuke suur ja paar tuhat kallim.

Mul tuli korraga hea mõte. Ma kirjutasin Ilmele ja küsisin, kas tema vanemad sooviks siia kolida ja koos meiega maja osta, kui neil oleks paar tuhat kohe välja maksta.

Vastus tuli ruttu ja oldi minu ettepanekuga nõus. Meie isa pahandas küll minuga, et mis mina väike tirts segan ennast vanade inimeste asjadesse. Aga maja osteti siiski ära ja Kavaste perekond elab nüüd meiega koos.

Kõige rohkem rõõmu tunneb selle elu muudatuse üle nende vanaema. "Nüüd elame just nagu päris oma kodu!" kiidab ta alati. Muidugi meil, lastel, on ka nüüd rõõmu ja lusti nii palju, kui vajame. Rõõmustaval kombel on Ilme elus suur muudatus sündinud. Kui ta siia tuli, siis ta "laikis ja endzhoitas ja rannis" ringi. Nüüd temale meeldib, ta rõõmustab ja jookseb ringi.

Siin on -

- see oma kodu!

Laine, L. I.

P. S. Vabandage, mul on väga väike aparaat ja ei tee suuremat pilti. L.